

Zákon o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí: Co přinese pro MU od roku 2027

Open Science Workshop 2026

Jiří Poláček

Nový zákon o výzkumu...

- Zákon o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí
  - [Zákon č. 328/2025 Sb.](#), vyhlášeno 9. 9. 2025, datum účinnosti 1. 1. 2027
- Ruší stávající zákon o podpoře výzkumu z roku 2002
  - [Zákon č. 130/2002 Sb.](#) o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků
- Nově hlava „Otevřená věda“, která
  - dřívější „možnosti“ transformuje na „povinnosti“,
  - data považuje za výsledek,
  - vyžaduje budování a plnění repozitářů.

§82 Zveřejňování informací o výzkumu

Odst. (1)

Příjemce zveřejňuje informace o provedeném výzkumu, vývoji a inovacích a jejich výsledcích, autorech nebo původcích výsledků a důvěrnosti údajů formou otevřeného přístupu, který musí být dálkový, bezplatný a který umožní koncovému uživateli opakované využití těchto informací.

- Dálkový + bezplatný = na internetu (?)
  - Nicméně lze požadovat autentizaci
- Opakované využití = opatřeno licencí (?)
- Obecně lze konstatovat, že **MU již do značné míry splňuje**

§82 Zveřejňování informací o výzkumu

Odst. (2)

Výzkumná organizace, jejíž výzkumná činnost je financována z veřejných prostředků a která šíří výsledky svého výzkumu v publikacích základního výzkumu, uloží rozmnoženinu konečné verze vědecké publikace přijaté ke zveřejnění v institucionálních nebo tematických repozitářích, určených k dlouhodobému uchovávání a šíření digitálních objektů a zajišťující uložení, ochranu, integritu, autenticitu a zpřístupnění digitálních objektů.

- Co přesně je vědecká publikace přijatá ke zveřejnění?
- Jak hlídat splnění povinnosti v případě tematických repozitářů?
- Na MU chceme jít cestou novely směrnice k repozitáři MU v IS

§82 Zveřejňování informací o výzkumu

Odst. (4)

Jestliže by postupem podle odstavců 1 až 3 došlo k zásahu do práva na ochranu soukromí, práva na ochranu obchodního tajemství, bezpečnosti nebo obrany státu, kybernetické bezpečnosti výzkumné organizace nebo jiných oprávněných zájmů poskytovatele nebo příjemce, postupují poskytovatel nebo příjemce v souladu se zásadou tak otevřeného přístupu k výsledkům, jak je jen možné.

- Co právo na ochranu duševního vlastnictví?
- Důležitá je zásada maximálně otevřeného přístupu
  - Tj. pokud něco nelze plně, není možné ihned rezignovat ve svém úsilí
  - V praxi nás to navádí zejména k využívání Green OA

§83 Přístup k údajům z výzkumu

Odst. (1)

Příjemce zajistí správu údajů z výzkumu, kterými jsou dokumenty v elektronické podobě, (s výjimkou vědeckých publikací,) které jsou shromažďovány nebo vytvářeny v průběhu činností vědeckého výzkumu a jsou používány jako důkazy v procesu výzkumu, nebo které jsou akceptovány výzkumnou obcí jako nezbytné k validaci zjištění a výsledků výzkumu, vytvořených nebo užitých ve výzkumu podpořeném z veřejných prostředků podle tohoto zákona tak, aby byly dohledatelné, přístupné a opakovaně využitelné.

- Zákon v jedné větě definuje i ukládá povinnosti
- Z principů FAIR zde chybí interoperabilita

§83 Přístup k údajům z výzkumu

Odst. (2)

Příjemce bezplatně poskytne třetí osobě údaje z výzkumu, které byly již dříve zveřejněny prostřednictvím institucionálního nebo tematického repozitáře a které nejsou chráněny podle zákonů upravujících ochranu výsledků ... nebo které jsou chráněny pouze zvláštním právem pořizovatele databáze ..., jehož je příjemce vykonavatelem. Povinnost ... se vztahuje pouze na údaje z výzkumu vytvořené nebo shromážděné ve výzkumu podporovaném podle tohoto zákona, který byl hrazen z veřejných prostředků.

- Lze za tematický repozitář považovat také Zenodo či Národní repo?
- Na smluvní výzkum se povinnost nevztahuje

§83 Přístup k údajům z výzkumu

Odst. (3) a (4)

Příjemce poskytne údaje z výzkumu a informace o nich v otevřeném a strojově čitelném formátu a za takových podmínek, které jsou objektivní, přiměřené, nevýlučné, nediskriminační a neomezují způsob ani účel následného využití poskytovaných údajů z výzkumu.

V případě, že jsou údaje z výzkumu již zveřejněny způsobem umožňujícím bezplatný dálkový přístup, postačuje ke splnění povinnosti podle odstavců 1 a 2 uvedení odkazu, kde jsou tyto údaje z výzkumu již zveřejněny.

- Neomezují způsob ani účel – CC BY / CC 0?

§83 Přístup k údajům z výzkumu

Odst. (5) a (6)

Příjemce může odmítnout poskytnutí údajů z výzkumu v případech, kdy by jím došlo k zásahu do práva na ochranu soukromí včetně osobních údajů, práva na ochranu duševního vlastnictví, práva na ochranu obchodního tajemství, bezpečnosti nebo obrany státu, kybernetické bezpečnosti nebo jiných oprávněných zájmů příjemce, zejména zájmu na transferu znalostí.

Příjemce, který není povinen poskytovat informace podle jiného právního předpisu, může odmítnout poskytnutí údajů z výzkumu v případech, kdy výzkum nebyl financován z veřejných prostředků.

- Zde je ochrana duševního vlastnictví explicitně zmíněna
- Jak poznáme, že můžeme odmítnout poskytnutí údajů?

Aktuální směrnice MU k repozitáři

- Směrnice MU č. 4/2013 – Repozitář zaměstnaneckých děl
- Rozsah a povinnost vkládat si má stanovit každé HS samo
  - Povinnost zavedla jen Ekonomicko-správní fakulta
- Z ukládání vyjímá díla, kde licence neumožňuje autoarchivaci
  - Přitom knihovní výjimka z autorského zákona toto umožňuje
- U článků a sborníkových příspěvků o rozsahu rozhoduje autor
- U jiných výsledků o rozsahu rozhoduje HS
  - Tj. žádný princip „tak otevřeně, jak jen možné“
- Metodickou podporu poskytují koordinátoři pro repozitář

Novela / nová směrnice k repozitáři

- Zavedení povinnosti vkládat zaměstnanecká díla do repozitáře
  - Pro vybrané druhy výsledků (viz dále)
  - Tímto repozitářem by nemusel být je repozitář v IS MU
- Reflexe principu „tak otevřeně, jak jen možné“
  - Rozsah zpřístupnění tedy automaticky v maximální možné míře
- Rámování přístupu k výzkumným datům (údajům z výzkumu)
  - K publikacím zpřístupňujeme i data
  - Nebo zpřístupňujeme jen data u vybraných druhů výsledků
- Evidence výjimek
  - Data Availability Statement

Publikace s příznakem povinné archivace

Zaměstnanecké dílo, které je konečnou verzí vědecké publikace přijaté ke zveřejnění, tj. zejména, nikoliv však výlučně

- je evidováno v aplikaci evidence publikačních výsledků v IS MU, a
- je určeno pro přenos výsledku do národního Rejstříku informací o výsledcích (RIV) jako jeden z následujících druhů výsledku:
  - J Článek v odborném periodiku,
  - B Odborná kniha,
  - C Kapitola resp. kapitoly v odborné knize,
  - D Stať ve sborníku,
  - V Výzkumná zpráva,
  - P Patent,
  - H Poskytovatelem realizované výsledky.

Nepublikace s příznakem povinné archivace

Zaměstnanecké dílo, které

- bylo zveřejněno v elektronické podobě,
- je evidováno v aplikaci evidence publikačních výsledků v IS MU, a
- je určeno pro přenos výsledku do národního Rejstříku informací o výsledcích (RIV) jako jeden z následujících druhů výsledku:
  - R Software,
  - S Specializovaná databáze,
  - T Digitální kolekce dat.

Děkuji za pozornost